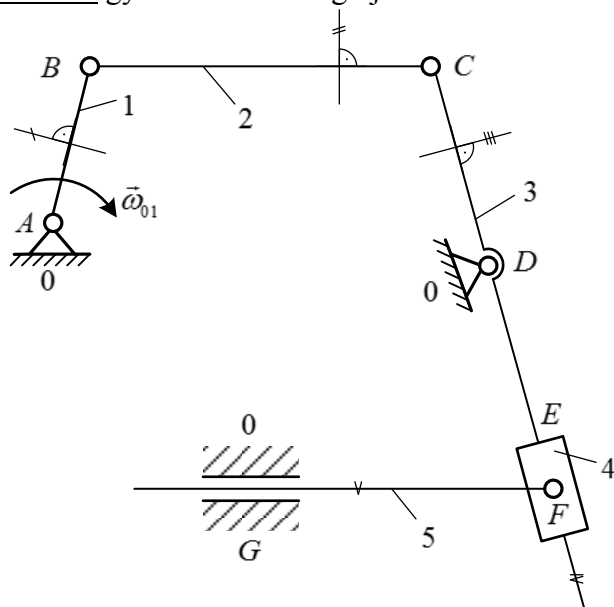

7. MECHANIZMUSOK GYAKORLAT

(kidolgozta: Bojtár Gergely egy. Ts; Tarnai Gábor mérnök tanár.)

Mechanizmusok gyorsulásállapota

7.1.Adott: A mechanizmus méretei, pillanatnyi helyzete, és a meghajtás: $\vec{\omega}_{01} = \text{állandó}$.Feladat: gyorsulására megrajzolása az adott helyzetben.Megoldás:↓
Szerkezeti képlet: $A B C D \leftarrow E F G$

$$h_g = (1+1+1+1-3) + (1+1+1-3) = 1+0 = 1$$

$$h_k = (1-1) + (0-0) = 0+0 = 0 \Rightarrow \text{egyszerű mechanizmus}$$

Sebességállapot:

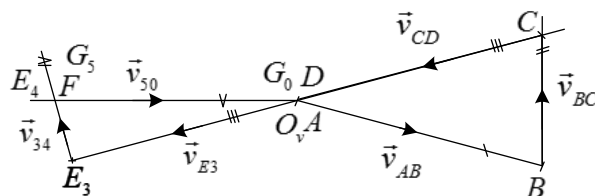
$$\vec{v}_{AB} + \vec{v}_{BC} + \vec{v}_{CD} = \vec{0}$$

1. lánc

$$\vec{v}_{E_3} + \vec{v}_{34} + \vec{v}_{50} = \vec{0}$$

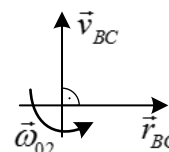
2. lánc, ahol

$$\vec{v}_{E_3} = \vec{v}_{DE}$$

$$\vec{v}_{BC} = \vec{v}_C - \vec{v}_B = \vec{\omega}_{02} \times \vec{r}_{BC} \Rightarrow \omega_{02} = \frac{v_{BC}}{r_{BC}}, \quad \curvearrowright$$

$$\vec{v}_{CD} = \vec{v}_D - \vec{v}_C = \vec{\omega}_{03} \times \vec{r}_{CD} \Rightarrow \omega_{03} = \frac{v_{CD}}{r_{CD}}, \quad \curvearrowright$$

Gyorsulási állapot:

1. lánc: $\vec{a}_{AB} + \vec{a}_{BC} + \vec{a}_{CD} = \vec{0}$ ${}_0A_1B_2C_3D_0$ zárt lánc

Egy síkbeli, merev testen – a 2. tagon – lévő két pont gyorsulása közötti összefüggésből:

$$\vec{a}_C = \vec{a}_B + \vec{\varepsilon}_{02} \times \vec{r}_{BC} - \omega_{02}^2 \vec{r}_{BC} \Rightarrow$$

$$\vec{a}_{BC} = \vec{a}_C - \vec{a}_B = \underbrace{\vec{\varepsilon}_{02} \times \vec{r}_{BC}}_{\vec{b}_{BC}} - \underbrace{\omega_{02}^2 \vec{r}_{BC}}_{\vec{c}_{BC}} = \vec{b}_{BC} + \vec{c}_{BC} \Rightarrow \vec{b}_{BC} \perp \vec{r}_{BC}, \vec{c}_{BC} \parallel \vec{r}_{BC}.$$

A teljes lánc: $(\vec{b}_{AB} + \vec{c}_{AB}) + (\vec{b}_{BC} + \vec{c}_{BC}) + (\vec{b}_{CD} + \vec{c}_{CD}) = \vec{0}$

$$\vec{b}_{AB} = \vec{\varepsilon}_{01} \times \vec{r}_{AB} = \vec{0} \leftarrow \vec{\omega}_{01} = \text{áll.}$$

$$\vec{c}_{AB} = -\omega_{01}^2 \vec{r}_{AB} \rightarrow \vec{c}_{AB} \parallel \vec{r}_{AB} \quad (\omega_{01} \text{ adott} \Rightarrow \underline{\vec{c}}_{AB} \text{ ismert})$$

$$\vec{b}_{BC} = \vec{\varepsilon}_{02} \times \vec{r}_{BC} \rightarrow \vec{b}_{BC} \perp \vec{r}_{BC}$$

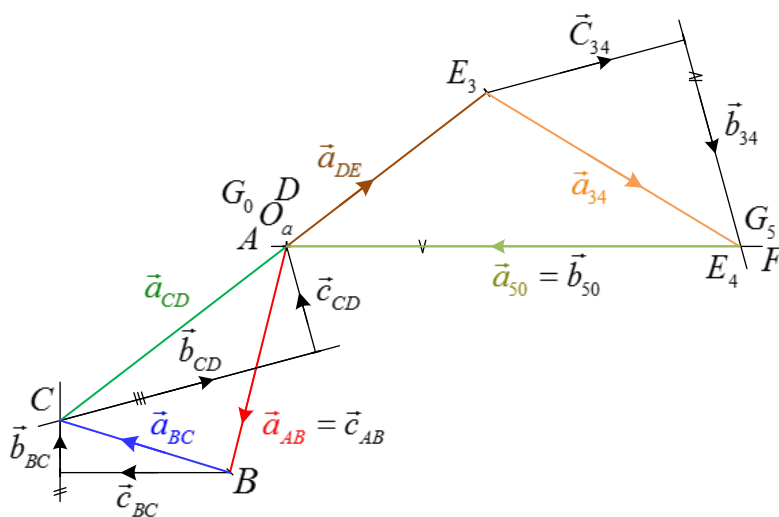
$$\vec{c}_{BC} = -\omega_{02}^2 \vec{r}_{BC} \rightarrow \vec{c}_{BC} \parallel \vec{r}_{BC} \quad (\omega_{02} = \frac{v_{BC}}{r_{BC}} \Rightarrow \underline{\vec{c}}_{BC} \text{ ismert})$$

$$\vec{b}_{CD} = \vec{\varepsilon}_{03} \times \vec{r}_{CD} \rightarrow \vec{b}_{CD} \perp \vec{r}_{CD}$$

$$\vec{c}_{CD} = -\omega_{03}^2 \vec{r}_{CD} \rightarrow \vec{c}_{CD} \parallel \vec{r}_{CD} \quad (\omega_{03} = \frac{v_{CD}}{r_{CD}} \Rightarrow \underline{\vec{c}}_{CD} \text{ ismert})$$

$$\underbrace{\vec{c}_{AB}}_{\vec{a}_{AB}} + \underbrace{\vec{c}_{BC} + \vec{b}_{BC}}_{\vec{a}_{BC}} + \underbrace{\vec{b}_{CD} + \vec{c}_{CD}}_{\vec{a}_{CD}} = \vec{0}, \quad \left. \begin{matrix} \vec{b}_{BC} \\ \vec{b}_{CD} \end{matrix} \right\} \Rightarrow C \text{ pont.}$$

(A gyorsulásvektorok sorrendje nem, csak a zárójelben lévő tagok cserélhetők föl.)

$$\vec{a}_{AB} + \vec{a}_{BC} + \vec{a}_{CD} = \vec{0}$$

$$\vec{a}_{DE} + \vec{a}_{34} + \vec{a}_{50} = \vec{0}$$

2. lánc: $\vec{a}_{DE} + \vec{a}_{34} + \vec{a}_{50} = \vec{0}$ ${}_0D_3E_4F_5G_0$ zárt lánc

Két különböző merev test – a 3. és 4. tag – esetében a relatív mozgást vizsgáljuk:

$$\vec{a}_{absz} = \vec{a}_{száll} + \vec{a}_{rel} + \vec{a}_{cor} \Rightarrow \vec{a}_{E_4} = \vec{a}_{E_3} + \vec{a}_{rel} + \vec{a}_{cor},$$

$\vec{a}_{E_4}; \vec{a}_{E_3}$ abszolút gyorsulások.

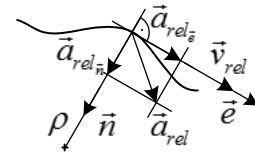
$$\vec{a}_{E_4} - \vec{a}_{E_3} = \vec{a}_{34} = \vec{a}_{rel} + \vec{a}_{cor} = (\vec{a}_{rel_e} + \vec{a}_{rel_i}) + \vec{a}_{cor}$$

\vec{e} : pályagörbe érintő, \vec{n} : pályagörbe sugár-középpont irányú,

$$\vec{a}_{rel_e} = \vec{b}_{34} \rightarrow \vec{b}_{34} \parallel \vec{v}_{34}: 4. \text{ tagban csúszka irányú,}$$

\vec{v}_{34} egyenes vonalú mozgást végez $\rightarrow \rho_3 = \infty$: pályagörbe sugara, $\Rightarrow \vec{c}_{34} = \vec{0}$.

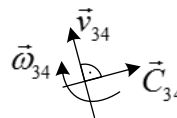
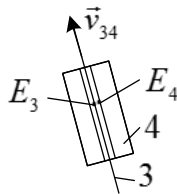
$$\vec{a}_{cor} = \vec{C}_{34} = 2\vec{\omega}_{03} \times \vec{v}_{34} \Rightarrow \vec{C}_{34} = 2\omega_{03} \cdot v_{34} \Rightarrow \vec{C}_{34} \perp \vec{v}_{34};$$

Teljes lánc: $\vec{a}_{DE} + \vec{a}_{34} + \vec{a}_{50} = \vec{0}$

$$(\vec{b}_{DE} + \vec{c}_{DE}) + (\vec{b}_{34} + \vec{c}_{34} + \vec{C}_{34}) + (\vec{b}_{50} + \vec{c}_{50} + \vec{C}_{50}) = \vec{0}$$

$$\vec{b}_{DE} + \vec{c}_{DE} = \vec{a}_{DE}; \quad \varepsilon_{03} = \frac{a_{DE}}{r_{DE}} = \frac{a_{CD}}{r_{CD}} \rightarrow a_{DE} = a_{CD} \frac{r_{DE}}{r_{CD}} \Rightarrow \vec{a}_{DE} \parallel \vec{a}_{CD} \text{ ismert,}$$

$\vec{b}_{34} \parallel \vec{v}_{34}$ csúszka irányú (IV); $\vec{c}_{34} = \vec{0} \leftarrow \rho_3 = \infty$; $\vec{C}_{34} = 2\omega_{03} \cdot v_{34} \Rightarrow \vec{C}_{34} \perp \vec{v}_{34}$;

\vec{b}_{50} : G csúszka irányú (V); $\vec{c}_{50} = \frac{v_{50}^2}{\rho_5} = 0 \leftarrow \rho_5 = \infty$; $\vec{C}_{50} = 2\vec{\omega}_{05} \times \vec{v}_{50} = \vec{0}$;
=0

$$(\vec{b}_{DE} + \vec{c}_{DE}) + \left(\vec{b}_{34} + \vec{c}_{34} + \vec{C}_{34} \right) + \left(\vec{b}_{50} + \vec{c}_{50} + \vec{C}_{50} \right) = \vec{0},$$

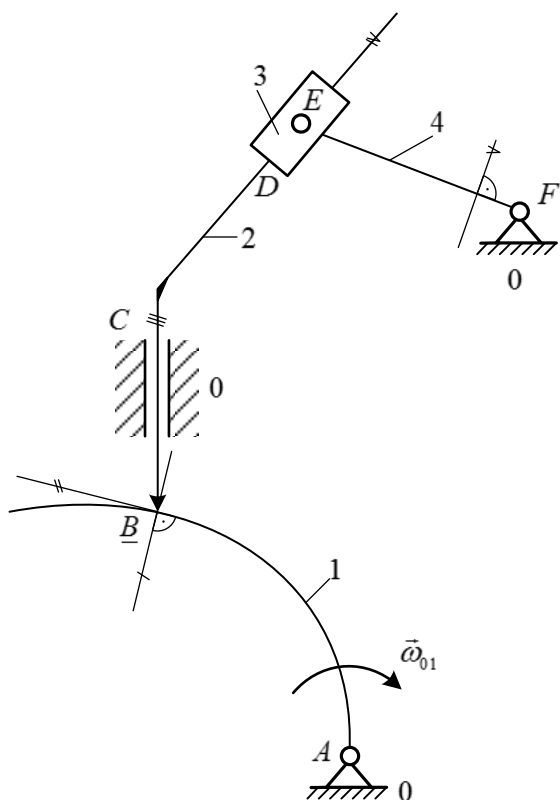
(A gyorsulásvektorok sorrendje nem, csak a zárójelben lévő tagok cserélhetők föl.)

$$\underbrace{\vec{b}_{DE} + \vec{c}_{DE}}_{\vec{a}_{DE}} + \underbrace{\vec{C}_{34} + \vec{b}_{34}}_{\vec{a}_{34}} + \underbrace{\vec{b}_{50}}_{\vec{a}_{50}} = \vec{0} \Rightarrow \left. \begin{matrix} \vec{b}_{34} \\ \vec{b}_{50} \end{matrix} \right\} \Rightarrow E_4, F, G_5.$$

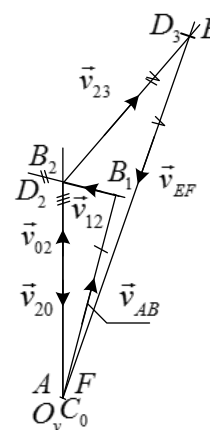
7.2.

Adott: A mechanizmus méretei, pillanatnyi helyzete, és a meghajtás: $\vec{\omega}_{01}$.

Feladat: gyorsulására megrajzolása az adott helyzetben.

Sebességábra:

Megoldás:

Szerkezeti képlet: \downarrow $A \underline{BC} \leftarrow DEF$
 $h_g = (1+2+1-3) + (1+1+1-3) = 1+0 = 1$
 $h_k = (1-1) + (0-0) = 0+0 = 0$

Sebességállapot:

1. lánc $\vec{v}_{AB} + \vec{v}_{12} + \vec{v}_{20} = \vec{0}$
 2. lánc $\vec{v}_{02} + \vec{v}_{23} + \vec{v}_{EF} = \vec{0}$

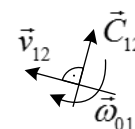
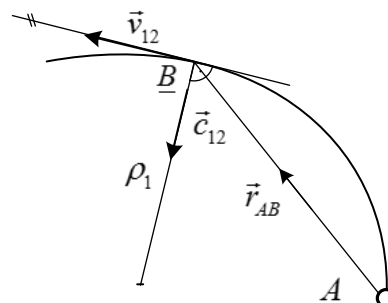
Gyorsulási állapot:

1. lánc: $\vec{a}_{AB} + \vec{a}_{12} + \vec{a}_{20} = \vec{0}$

$(\vec{b}_{AB} + \vec{c}_{AB}) + (\vec{b}_{12} + \vec{c}_{12} + \vec{C}_{12}) + (\vec{b}_{02} + \vec{c}_{20} + \vec{C}_{20}) = \vec{0},$

$\vec{b}_{AB} = \vec{\varepsilon}_{01} \times \vec{r}_{AB} = \vec{0} \leftarrow \vec{\omega}_{01} = \text{áll.}, \quad \vec{c}_{AB} = -\omega_{01}^2 \vec{r}_{AB} \rightarrow \vec{c}_{AB} \parallel \vec{r}_{AB};$

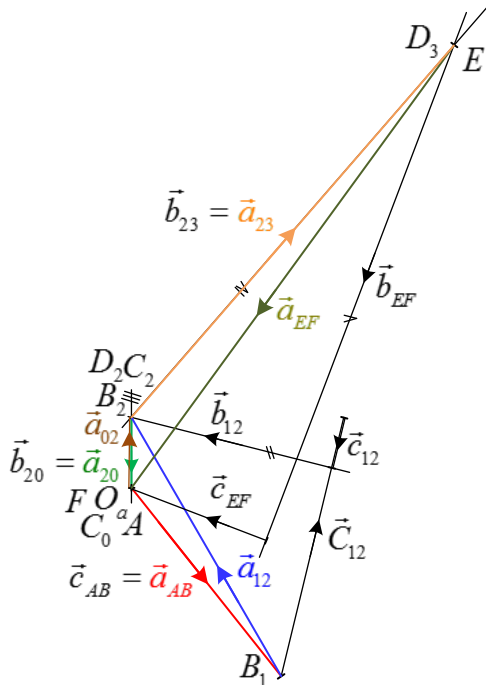
$\vec{b}_{12} \parallel \vec{v}_{12}: \text{érintő irányú}, \quad c_{12} = \frac{v_{12}^2}{\rho_1}: \text{normál irányú}, \quad \vec{C}_{12} = 2\vec{\omega}_{01} \times \vec{v}_{12} \Rightarrow \vec{C}_{12} \perp \vec{v}_{12};$

$$\vec{b}_{20} : \text{csúszka irányú}, \quad c_{20} = \frac{v_{20}^2}{\rho_2} = 0, \quad \vec{C}_{20} = 2 \underset{=\vec{0}}{\vec{\omega}_{02}} \times \vec{v}_{20} = \vec{0};$$

$$\left(\begin{array}{c} \vec{b}_{AB} + \vec{c}_{AB} \\ \vec{0} \end{array} \right) + \left(\vec{b}_{12} + \vec{c}_{12} + \vec{C}_{12} \right) + \left(\begin{array}{c} \vec{b}_{20} + \vec{c}_{20} + \vec{C}_{20} \\ \vec{0} \end{array} \right) = \vec{0},$$

$$\vec{c}_{AB} + \vec{C}_{12} + \vec{c}_{12} + \vec{b}_{12} + \vec{b}_{20} = \vec{0} \quad \Rightarrow \quad \left. \begin{array}{l} \vec{b}_{12} \\ \vec{b}_{20} \end{array} \right\} \Rightarrow B_2, C_2, D_2;$$

$$\vec{a}_{AB} + \vec{a}_{12} + \vec{a}_{20} = \vec{0}$$

$$\vec{a}_{02} + \vec{a}_{23} + \vec{a}_{EF} = \vec{0}$$

$$2. \text{ lánc: } \vec{a}_{02} + \vec{a}_{23} + \vec{a}_{EF} = \vec{0}$$

$$\left(\begin{array}{c} \vec{b}_{02} + \vec{c}_{02} + \vec{C}_{02} \\ \vec{a}_{02} = -\vec{a}_{20} \end{array} \right) + \left(\vec{b}_{23} + \vec{c}_{23} + \vec{C}_{23} \right) + \left(\vec{b}_{EF} + \vec{c}_{EF} \right) = \vec{0},$$

$$\vec{b}_{23} \parallel \vec{v}_{23} \text{ csúszka irányú (IV),}$$

$$c_{23} = \frac{v_{23}^2}{\rho_3} = 0 \rightarrow \vec{v}_{23} \text{ egyenes vonalú mozgás} \rightarrow \rho_3 = \infty \rightarrow \vec{c}_{23} = \vec{0},$$

$$\vec{C}_{23} = 2 \underset{=\vec{0}}{\vec{\omega}_{02}} \times \vec{v}_{23} = \vec{0};$$

$$\vec{b}_{EF} = \vec{\varepsilon}_{04} \times \vec{r}_{EF} \rightarrow \vec{b}_{EF} \perp \vec{r}_{EF};$$

$$\vec{c}_{EF} = -\omega_{04}^2 \vec{r}_{EF} \rightarrow \vec{c}_{EF} \parallel \vec{r}_{EF}, \rightarrow \omega_{04} = \frac{v_{EF}}{r_{EF}} \Rightarrow |c_{EF}|, \text{ (sebességábrából ismert);}$$

$$-\vec{a}_{20} + \vec{b}_{23} + \underbrace{\vec{b}_{EF} + \vec{c}_{EF}}_{\vec{a}_{EF}} = \vec{0} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \vec{b}_{23} \\ \vec{b}_{EF} \end{array} \right\} \Rightarrow D_3, E.$$